

Hlava štátu

Tézy prednášky

Bratislava, november 2005

© Prof. JUDr. Ľubor Cibulka

Hlava štátu

- Súčasť mechanizmu štátnej moci
- Najvyšší predstaviteľ štátu
- Patrí k najvyšším ústavným činiteľom

Hlava štátu

- Historická úloha a význam
 - symbol štátu
 - personifikácia štátu
 - hlava organizácie štátu
- Ústavno-politické funkcie
 - reprezentant štátu
 - predstaviteľ suverenity
 - veliteľské a menovacie funkcie

Hlava štátu v monarchii

- Monarchie – existujúce formy vlády
- Monarcha – postavenie závisí od formy vlády
 - **absolutistické monarchie** – **suverénne postavenie**
 - **konštitučné monarchie** – **moc od ľudu**
 - **parlamentné monarchie** – **moc obmedzená**
- Monarcha
 - individuálna hlava štátu
 - regent – regentská rada

Hlava štátu v monarchii

- **Kreácia**

- **podľa nástupníckeho práva** – obvykle
 - mužské pokolenie
 - ženské pokolenie
 - prvorodený potomok bez ohľadu na pohlavie
- **doživotná voľba** – výnimočne
 - Malajzia
 - Spojené arabské emiráty
 - Vatikán

Hlava štátu v monarchii

- **Tradičné okruhy práv - monarchistická tradícia**
 - práva privilegovanej povahy
 - symbol jednoty
 - osobná nedotknuteľnosť
 - majestát (najvyššia dôstojnosť)
 - udeľovanie titulov, vrátane šľachtických
 - právo na ceremónie
 - právo na apanáž

Hlava štátu v monarchii

- Tradičné okruhy práv – vzťahy k iným orgánom
 - práva ako hlava štátu - prerogatívy
 - právo zvoliavať parlament
 - práva v oblasti zákonodarstva
 - práva ako hlava vládnej a výkonnej moci
 - uzavieranie medzinárodných zmlúv

Hlava štátu v republike

- Postavenie závisí od formy vlády
- Individuálna – kolegiálna hlava štátu,
- Predstaviteľ suverenity štátu navonok

Hlava štátu republiky

- Môže plniť exekutívne funkcie
- Inkompatibilita funkcií
- Kreácia
 - voľby priamo občanmi (Francúzsko, SR)
 - nepriamo (USA)
 - osobitným kolégiom (Spolkové zhromaždenie-SRN)

Hlava štátu v republike

- Parlamentom (ČR, Švajčiarsko)

Hlava štátu v republike

- Podmienky voľby
 - vek,
 - občianstvo,
 - trvalý pobyt,
 - miesto narodenia

Hlava štátu v republike

- Volebné obdobie
 - možnosti opakovanej voľby
 - skončenie úradu - abdikácia

Hlava štátu v republike

- Zastupovanie
 - predseda hornej komory parlamentu
 - vláda resp. jej predseda
 - viceprezident, zástupca prezidenta
 - kombinovaný systém

Hlava štátu v republike

- Zodpovednosť
 - politická nezodpovednosť v parl.forme. vlády
 - kontrasignácia
 - súd impeachmentu

Hlava štátu v republike

- Postavenie v jednotlivých formách vlády
 - **Prezidentská forma vlády**
 - silné postavenie
 - na čele výkonnej moci
 - **Neoprezidentský systém**
 - riadi zahraničnú politiku
 - prostredníctvom ministerskej rady riadi výkonnú moc
 - arbiter medzi vládou a parlamentom

Hlava štátu v republike

- **Parlamentná forma vlády**
 - slabé postavenie
 - menovacie oprávnenia
- **Direktoriálna forma vlády**

Pôsobnosť hlavy štátu

- vo vzťahu k zákonodarnému orgánu
- vo vzťahu k vláde
- vo vzťahu k súdnej moci
- vo vzťahu k zahraničiu
- k ozbrojeným zborom
- kreačná a menovacia
- milosť – amnestia

Vývojové tendencie